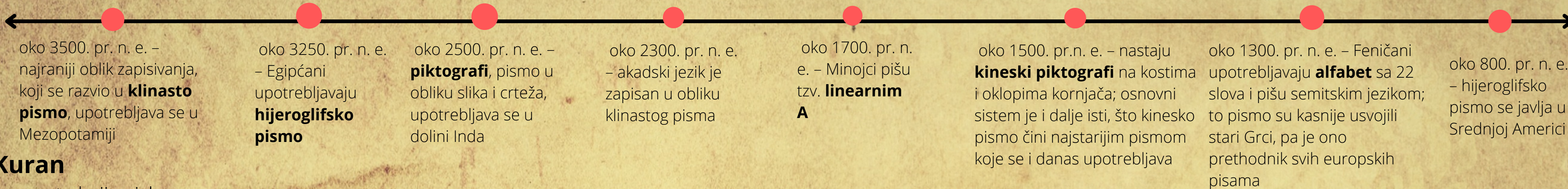

Temeljna civilizacijska djela

Kratka kronologija razvoja pisma:

Kuran

- sveta knjiga islama
- rani oblik klasičnog arapskog jezika
- podijeljena je na 114 jedinica pod nazivom "sūrahs"
- sūrahi su podijeljeni u stihove koji se nazivaju āyāt
- koristi se za određivanje manifestacija Božje moći i milosti
- vjeruje se da je najstariji primjerak napisan 568. – 645. g.

Talmud

- zapis rabinskih rasprava - židovski zakon, biblijsko tumačenje, etika, običaji i povijest
- podijeljen je na dvije osnovne komponente:
- Mishnah - prvi pisani kompendij judaističkog usmenog prava
- Gamara - rabinska rasprava o Mishnahu i srodnim spisima koji se često upuštaju u druge teme
- Jeruzalemski Talmud sastavljen je tijekom 4. st. u Palestini, pisan je na hebrejskom i na zapadnom aramejskom dijalektu
- Babilonski Talmud sastavljen je oko 500. g., pisan je na asirsko-babilonskom/ akadskom jeziku

Biblija

- sveta knjiga judaizma i kršćanstva
- kršćanska Biblija sastoji se od Starog i Novog zavjeta
- hebrejska Biblija uključuje samo Stari zavjet, te je nazivaju Tora
- prvo je nastao Stari zavjet koji je pisan hebrejskim jezikom, te pojedini dijelovi aramejskim jezikom
- Novi zavjet je pisan grčkim jezikom
- završna redakcija velikog dijela židovske Biblije nastala je između 6. i 4. st.

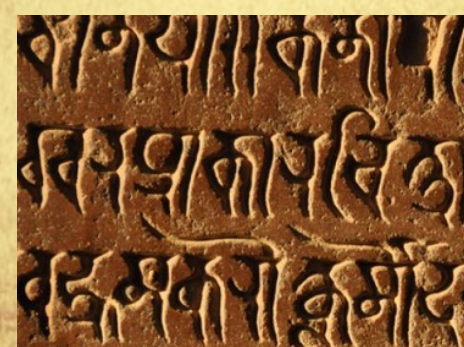
stare civilizacije - karta

klinasto pismo

hijeroglifi

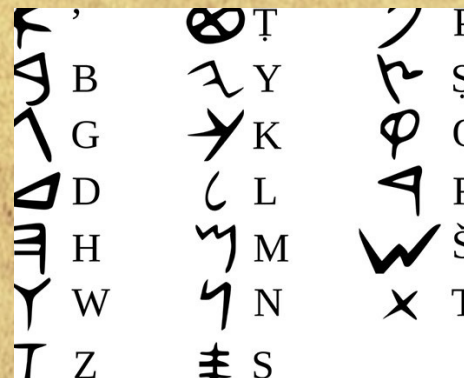
sanskrt

kinesko pismo

majansko pismo

prvi alfabet

Mahabharata

- staroindijski ep
- pisan je u stihovima, sastavljen na sanskrtu
- tekst o dharmi (hinduistički moralni zakon) i povijesti
- narativ koji govori o borbi za suverenitet između dviju skupina rođaka, Kauravasa i Pandavasa
- u današnjem obliku pojavljuje se oko 400. g.
- najopsežnije djelo u svjetskoj književnosti (više od 200 000 stihova u 18 knjiga)

Ramajana

- staroindijski ep
- nastao između 4. i 2. st.pr.n.e.
- pisan je u stihovima, sastavljen na sanskrtu
- za ep je zaslužan pjesnik Valmiki
- ep o božanskom junaku i kralju Rami te njegovim borbama protiv demonskog boga Ravane koji mu je ukrao ženu Situ
- mnogobrojni fantazijski i mitski elementi, junaci su životinje – majmuni

Vede

- najstarije staroindijske svete knjige
- napisane između 1500. – 500. pr.n.e., na indo-arijevskom sanskrtu
- četiri zbirke (samhita) stihova i proze obrednoga i mitološkog sadržaja, a to su R̥gveda, Sāmaveda, Yajurveda i Atharvaveda
- najstarija i najopsežnija je R̥gveda – prozna zbirka filozofskog i teološkog karaktera
- himne R̥gvede su najstariji primjeri inoeuropskog stiha

Ep o Gilgamešu

Ep o Gilgamešu

- drevna epska pjesma iz područja Mezopotamije
- datira iz 2100. g. pr.n.e, napisan na akadskom jeziku
- ep govori o Gilgamešu, kralju mezopotamskog grada – države Uruk, koji je vladao oko 2700. g.pr.n.e.
- neki od najboljih primjeraka otkriveni su u ruševinama knjižnice asirskog kralja Asurbanipala (Niniva)
- glinene ploče na kojima je ep napisan prvi su put pronađene 1853. godine u modernom Iraku
- prva očuvana verzija ovog epa, poznatog kao "Stari Babilon", datira iz 18. stoljeća pr.n.e. i naslovljena je po incipitu, Shūtur eli sharrī ("Nadmašivši sve ostale kraljeve")
- autori ove epske pjesme ostaju uglavnom anonimni
- najnovija i najcjelovitija inačica koja je ikada pronađena sastavljena je najkasnije oko 600. g.pr.n.e.
- potpisao ju je babilonski autor koji je sebe nazvao Sin-Leqi-Unninni
- akadski verzija i obično se koristi kao osnova za većinu prijevoda
- najraniji oblik ovog epa bio je zapisan na sumerskom jeziku, klinastim pismom
- druge ploče koje pripovijedaju o njemu su napisane na jeziku Elamita, Hurita i Hetita
- Ep o Gilgamešu zapisan je na jedanaest ploča, s dvanaestim fragmentarnim dodatkom
- Gilgameš - obožavan među narodom, poznat kao ratnika i graditelj i nadaleko slavljjen zbog njegove mudrosti i razboritosti

Enkiduova smrt

Gilgameš i Enkidu

borba protiv božanskog bika

Gilgameševa potraga za besmrtnošću

- **Tema:** Gilgameševa želja da bude besmrtna, strah od smrti.
- **Ideja:** „Kad se suprotnosti sastanu i pomiješaju, nastaje red. Heroj nije izuzet iz božanskog reda i onaj koji zbog svog mjesta u društvu ili svoje snage ili intelekta misli da može prekršiti božanska pravila, bit će kažnjen.“

Djela s kojim se ovaj ep može usporediti:

- Ramajana i Mahabharata – epovi pisani u stihu, glavni junak djela koji se ističe svojim božanskim/polubožanskim podrijetlom ili nekakvom posebnom povezanošću sa božanstvom, junakov prijatelj koji ga savjetuje o njegovim odlukama, postupcima, mitološki elementi...
- Biblija i grčki mit o poplavi – priča o poplavi
- Mitovi koji pripadaju mitologijama poput grčke ili rimske – glavni junak koji je često polubog, mnogoboštvo i veliki utjecaj bogova na svijet smrtnika, junak često ima neke mane, zbog kojih se obično nađe u problemu, na kraju ih uobičajeno ispravlja...
- **Zaključak:** Ep o Gilgamešu je jedno od najranijih djela književnosti u ljudskoj povijesti te pokazuje vidljive dokaze kako je utjecao na kasnija djela, koliko su prve civilizacije bile povezane. Književna djela starih civilizacija često su religijskog karaktera.

jedna od ploča na kojoj je zapisan ep